

Білоцерківський національний аграрний університет

Соціально-гуманітарний факультет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Круглого столу до дня Європи

«УКРАЇНА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

В межах роботи гуртка «Актуальні проблеми міжнародного права»

8 травня 2025 року

(електронне видання)

м. Біла Церква - 2025

**ДО ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПОСАДОВИХ ОСІБ
ПУБЛІЧНОГО ПРАВА В КРАЇНАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ**

ТЕРЕЩУК М. М., к. ю. н., старший викладач
кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін
Соціально – гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Питання відповідальності посадових осіб публічного права є ключовим елементом забезпечення верховенства права та ефективного функціонування державних інституцій. У контексті трансформаційних процесів, що відбуваються у країнах Східної Європи, спостерігається зростання суспільного запиту на підзвітність, прозорість та доброчесність у публічному адмініструванні. Дослідження особливостей відповідальності посадовців у цьому регіоні дозволяє визначити як спільні риси, так і відмінності в правозастосовній практиці.

Посадові особи публічного права – це особи, наділені владними повноваженнями з метою реалізації публічних функцій держави або органів місцевого самоврядування. Відповідальність таких осіб охоплює кілька вимірів: юридичний, політичний, морально-етичний.

Згідно з доктриною публічного права, відповідальність посадових осіб повинна мати не лише каральний, а й превентивний та відновлювальний характер. Як зазначає Д.О. Пилипенко, принцип невідворотності відповідальності має бути реалізований незалежно від політичного статусу особи чи її впливу на владні процеси [1, с. 393].

У країнах Східної Європи (зокрема, в Україні, Польщі, Румунії, Болгарії, Угорщині) встановлені різні механізми юридичної відповідальності посадовців. Усі вони формуються в умовах постсоціалістичної трансформації правових систем та поступової європеїзації публічного управління.

В Україні правові основи відповідальності посадових осіб визначені Конституцією України, Кодексом України про адміністративні правопорушення,

Кримінальним кодексом України, Законом «Про службу в органах місцевого самоврядування» тощо. Водночас у Польщі значну роль відіграє Дисциплінарна палата Верховного Суду, яка розглядає питання відповідальності суддів та прокурорів [2].

У Румунії функціонує Національний антикорупційний директорат (DNA), що відіграє центральну роль у боротьбі з корупцією серед посадовців. Болгарія здійснює реформу антикорупційного законодавства відповідно до рекомендацій Європейської Комісії.

Контроль за діяльністю посадових осіб здійснюється як внутрішньоорганізаційними механізмами (служби внутрішнього контролю, дисциплінарні комісії), так і зовнішніми (органи прокуратури, антикорупційні агентства, суди). Водночас, як зазначає М. Томашевський, у країнах Східної Європи залишається актуальною проблема «формального виконання стандартів без реального нагляду» [3, с. 89].

Розвиток незалежних антикорупційних органів став одним із ключових факторів підвищення ефективності системи відповідальності. Успішним прикладом є досвід Румунії, де значна кількість високопосадовців була притягнута до кримінальної відповідальності завдяки активній роботі DNA.

Судова практика у справах проти посадовців демонструє як прогрес, так і виклики. Часто спостерігається політизація процесів, вибірковість правосуддя, використання інструментів відповідальності для політичного тиску. Це знижує довіру громадян до інституцій та підриває засади правової держави.

У доповіді GRECO (Група держав проти корупції Ради Європи) неодноразово наголошувалося на потребі зміцнення інституційної незалежності органів, що розслідують та розглядають справи щодо посадовців [4].

Процес імплементації стандартів Ради Європи та Європейського Союзу щодо доброчесності, прозорості та підзвітності є визначальним для реформування системи відповідальності посадовців у Східній Європі. Зокрема, Рекомендація

CM/Rec(2000)10 Комітету міністрів Ради Європи щодо кодексів поведінки для державних службовців стала базовим документом для розробки національного законодавства.

Відповідальність посадових осіб публічного права у країнах Східної Європи перебуває у процесі постійної трансформації під впливом внутрішніх потреб та зовнішніх стандартів. Попри прогрес у створенні нормативно-правових та інституційних засад, залишаються виклики, пов'язані з політичною заангажованістю, низькою правовою культурою та недостатнім ресурсним забезпеченням контролюючих органів. Подальше вдосконалення цієї сфери потребує не лише юридичних, а й соціальних, політичних та освітніх зусиль.

Список використаних джерел:

1. Пилипенко Д.О. Принцип невідворотності виконання і відбування покарань в кримінально-виконавчому праві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1. 2023. С. 392-395.
2. Kozak A. Judicial Accountability and Disciplinary Measures in Poland. *Central European Public Law Review*. 2021. Vol. 12(1). P. 45–60.
3. Tomaszewski M. Public Accountability in Post-Communist States: Challenges and Prospects. Warsaw: CEU Press, 2019. 210 p.
4. Group of States against Corruption (GRECO). Evaluation Report: Eastern Europe. – Strasbourg: Council of Europe, 2023.

УДК: 338.43:339.9

АСПЕКТИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО КУРСУ УКРАЇНИ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Мельник В.О., к.ю.н., доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін
Соціально-гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Зміст

Ковальчук І. В. Податкове право як інструмент захисту економічних інтересів малих і середніх підприємств у міжнародних торгових спорах.....	3
Бровко Н. І. Удосконалення діяльності органів місцевого самоврядування як суб'єктів владних повноважень в процесі євроінтеграції України	9
Сокиринська О. А. Звичаєве право як складова міжнародного гуманітарного права	11
Сімакова С. І. Причини вчинення злочинів жінками в умовах воєнного стану та заходи їх попередження.....	14
Малишко І. В. Захист прав дітей-сиріт в контексті євроінтеграційних процесів: законодавчі ініціативи та ефективні практики.....	17
Самойлович А. А. Відповідальність за тютюнопаління у недозволених місцях у зарубіжних країнах.....	21
Марчук В. В., Хом'як О. А. Роль емоцій у формуванні ціннісних орієнтацій особистості.....	23
Терещук М. М. До питання відповідальності посадових осіб публічного права в країнах Східної Європи.....	25
Мельник В. О. Аспекти євроінтеграційного курсу України в аграрній сфері.....	27
Єфремова І. І. Захист цивільних прав в умовах євроінтеграції	29
Пахомова А.О. Особливості права на справедливий судовий розгляд в цивільній юрисдикції.....	33
Ярмоленко Ю.В. Історичні передумови застосування медіативних процедур.....	35
Настіна О.І. Загальний огляд судових рішень ЄСПЛ у земельно правових питаннях.....	38
Звонарьов О.Ю. Дискусійні питання дотримання прав людини під час здійснення негласних оперативних заходів, пов'язаних із втручанням у приватне спілкування.....	42
Тимошук О.Г. Механізми захисту прав людини в контексті міжнародних стандартів та судової практики: інституційні виклики і національна ефективність.....	45
Ломакіна І.Ю. Особливості найму іноземних працівників в ЄС.....	49
Аграт Я.П. Особливості припинення суб'єкта господарювання у формі реорганізації.....	52
Ключко В.М. Відповідальність за тютюнопаління у недозволених місцях у зарубіжних країнах.....	55
Росавіцький О.О. Історичні аспекти та аналіз корупції	58
Резнік В.Г. Німецька мова у контексті освітньої та професійної інтеграції українців до Європейського Союзу.....	59
Столбецька С.Б. Французька мова як місток до Європи: мовна освіта в контексті Євроінтеграції	